

3.2026

Din Skog

Röjning – bättre sent än aldrig?

**TIPS INFÖR
GENERATIONSSKIFTET**

**SKOGLIV
PÅ HJUL**

Dags att välja skogen

Sverige har gjort sitt val. När detta skrivs är det ännu inte klart vilket regeringsalternativ som ska leda landet framåt. Men för skogsägarnas och skogsnäringens skull är det önskvärt med en regering som fortsätter i samma anda som Tidöregeringen och som värnar långsiktighet, brukanderätt och konkurrenskraft.

Det tog visserligen Tidö nästan fyra år att komma till skott med åtgärder kopplade till skogsbruket, men till sist fick de igenom viktiga förändringar som ska förenkla för skogsägare. Samtidigt återstår mycket att göra, bland annat att säkerställa rätten till ersättning, för att vi skogsägare ska få en rättssäker tillvaro med en rimlig balans mellan brukande och bevarande.

SKOGSPROPOSITIONEN fick ett brett stöd i riksdagen i somras, vilket var positivt. Men vad händer nu när partier som vill ha mer skyddad skog, lägre avverkning och ett mer reglerat skogsbruk, kan komma att få inflytande i en ny regering? Kommer redan lagda förslag och pågående utredningar att fullföljas – eller rivs de upp, försenas och försvagas? Skogsbruk är ingen "quick-fix",

utan planeras över generationer med en tidshorisont på upp emot 100 år. Det betyder att vi ska genomföra 25 riksdagsval innan vi faktiskt kan skörda de träd som vi planterar i dag.

Med det sagt behöver Sveriges skogsägare tydliga och långsiktiga spelregler – vi kan inte anpassa skogsbruket för varje mandatperiod. Vi verkar dessutom på en global marknad med hård konkurrens. När omvärlden är allt annat än stabil är det önskvärt med ett starkt stöd på hemmaplan.

POTENTIALEN I SVERIGES SKOGAR är stor. Med rätt förutsättningar kan skogens tillväxt öka med 24 procent och på en hundraårsperiod öka skogsindustrins förädlingsvärde med upp till 24 miljarder kronor per år, enligt Skogsutredningen. Det skulle stärka välfärden, bidra med ännu mer förnybar råvara och påskynda klimatomställningen.

Men då krävs kloka framåtriktade beslut om allt från förnygringsregler och ungskogar till förädlade plantor och artskydd. Vi vill inte se en vänstersväng tillbaka med upprivna beslut och krångliga regler för oss skogsägare.

Låt oss hoppas att vår nya regering tar dessa kloka beslut och väljer skogen för Sverige.

JONAS MÅRTENSSON,
AFFÄRSOMRÅDESCHEF SCA SKOG

4

24

8

28

4

BEVARAD SKOGSKÄNSLA

Monica valde avverkning med mycket hänsyn.

8

GENERATIONSSKIFTE

Mycket att vinna på att börja i god tid.

13

ENKLARE FÖR SKOGSÄGARE

Flera politiska beslut i rätt riktning.

19

TID FÖR RÖJNING

Ofta bättre att röja sent än att inte röja alls.

24

JAKTEN BLEV EN FULLTRÄFF

Nu peppar Marita andra kvinnor.

26

TRYGGT OCH TRANSPARENT

Så beräknar SCA din avverkningskostnad.

28

SKOGLIV PÅ HJUL

Joshua tar sig fram med terränggrullstol.

33

TRAKTPLANERARENS VARDAG

Många beslut, komplext – och roligt.

Avverkningen utfördes hösten 2025. Ungefär 60 procent av den totala virkesvolymen avverkades, med fokus på gran, medan många tallar och lövträd lämnades kvar.

Avverkning med mycket hänsyn bevarade skogskänslan

När skogsägaren Monica Sjölund och hennes man Kjell skulle åtgärda en tät blandskog i Liden i nordvästra Medelpad ville de inte göra en regelrätt föryngringsavverkning. Efter goda råd från SCAs virkesköpare föll valet på att göra en avverkning med mycket hänsyn. Fokus låg på att avverka gran för att gynna tall och lövträd.

– Det blev så bra! Vi har avverkat en hel del, men det känns som att vi har skogen kvar, säger Monica.

Monica blev skogsägare för många år sedan, tack vare sin pappa som skänkte skogen till henne. Sedan dess har både hon och maken Kjell varit mycket engagerade och de är gärna ute i skogen, även om de inte jobbar praktiskt med skötseln på egen hand.

– Jag kunde sluta jobba i förtid tack vare skogen, berättar Monica. Eftersom jag till stor del lever på mina inkomster från skogen är det viktigt för mig att bedriva ett lönsamt skogsbruk. Men samtidigt är jag mån om att det ska se fint ut.

Härom året började hon och Kjell fundera på att åtgärda ett område som de upplevde som fult, och de var rörande överens.

– Vi tyckte inte att skogen såg vidare bra ut och ville verkligen göra något åt den. Men jag vill helst undvika hyggen om det går, så frågan var vad vi kunde göra i stället, säger Monica.

Bra bollplank

De resonerade tillsammans med Patrik Löfstedt, SCAs virkesköpare i området.

– Vi har samarbetat länge med SCA och fått många

SCAs virkesköpare Patrik Löfstedt och skogsägaren Monica Sjölund och hennes man Kjell tittar på det fina resultatet efter avverkningen.

goda råd av olika köpare under årens lopp. Patrik är ett bra bollplank och duktig på att förklara, säger Kjell.

Parets son har också varit mycket involverad i planeringen av avverkningen.

– Han är redan skogsägare, men han ska ju ta över vår skog en dag och därför tycker vi om att engagera honom så mycket det går, säger Monica.

Avverka gran

Det aktuella beståndet är 22 hektar stort och bestod till stor del av tät granskog i 80-årsåldern.

– Det behövdes göras något. Vissa granar hade angripits av granbarkborrar samtidigt som det fanns gott om fina tallar och lövträd. Jag föreslog en avverkning med mycket hänsyn, där vi främst skulle fokusera på att ta bort gran och lämna en stor andel tallar och lövträd, som skulle friställas för att få utrymme att växa, berättar Patrik och fortsätter:

– I de områden som dominerades av lövträd valde vi att satsa på det, och därför finns det flera mindre lövträdspartier kvar. Och en brant med mycket gran lämnade vi helt orörd. Sedan har vi såklart värnat det omfattande fångstgropssystem som finns i området.

Förutom att gynna tall- och lövträd har det också varit fokus på rekreation, eftersom Monica tycker att det är viktigt med en vacker och lättillgänglig skog.

Viktigt med kommunikation

Familjen Sjölund gillade Patriks förslag på åtgärder.

– Det kändes lovande inför avverkningen, även om det var lite svårt att se resultatet framför sig, säger Kjell.

Patrik skrev ner alla föreslagna idéer till traktplaneraren Patrik Staaf. Han gjorde i sin tur en noggrann traktplanering och satte alla åtgärder på pränt i ett tydligt traktdirektiv som skickades till SCAs produktionsledare och skogs- >>>

Monica och Kjell Sjölund är mycket engagerade. De är gärna ute i skogen, även om de inte jobbar praktiskt med skötseln på egen hand.

Patrik Löfstedt och Kjell Sjölund går längs den sparade kantzonen vid en bäck i beståndet. Här påminner skogen om hur hela området såg ut tidigare. Gamla granar trängs med både tall och lövträd.

maskinförarna hos avverkningsentreprenören Hultman.

– En väl fungerande kommunikationskedja genom hela ledet, från skogsägare och mig som köpare till traktplanerare, produktionsledare och förare, är jätteviktigt. Då kan vi säkerställa att allt blir som det är sagt, betonar Patrik Löfstedt.

Det är traktplanerarens uppgift att planera hur avverkningen ska utföras och vilken större hänsyn som ska lämnas i form av exempelvis kantzoner, branter och forn- och kulturlämningar. Sedan är det avverkningslaget som ansvarar för att lämna detaljhänsyn i form av bland annat högstubbar, trädgrupper och naturvärdesträd.

Hultmans skogsmaskinförare har gjort ett mycket fint jobb, konstaterar Patrik. Han visar bland annat en låga, en liggande död trädstam, som avverkningslaget har lagt upp på en stubbe. Det gör att nästan hela lågan blir solbelyst, vilket skapar förutsättningar för arter som gynnas av solbelyst och torr död ved.

Här och var i det avverkade beståndet finns det också faunadepåer i olika storlekar.

– Maskinlaget har lagt ihop död ved i högar. På så sätt gynnas också olika arter, eftersom en del av veden ligger mer soligt och torrt och ger livsmiljöer åt arter som trivs där, medan andra delar av veden ligger mer i skugga och gynnar arter som gillar den typen av miljöer. De olika delarna av faunadepåerna kommer också att brytas ner olika snabbt, vilket ger olika typer av livsmiljöer. Dessutom underlättar faunadepåerna framkomligheten i skogen, förklarar Patrik.

60 procents virkesuttag

Upplevelsen är fortfarande att man befinner sig i en skog, trots att cirka 60 procent av den totala virkesvolymen har tagits ut.

– Det ger en bra intäkt till Monica samtidigt som hon har fått en fin skog. Hon får dessutom större valfrihet när det är dags för framtida åtgärder. Hon kan exempelvis välja mellan att avverka tall eller lövträd så småningom, säger Patrik och tillägger:

– Det kommer inte att göras några åtgärder för att

Patrik Löfstedt och Kjell Sjölund synar en låga som avverkningslaget lagt upp på en stubbe. Nästan hela lågan blir solbelyst, vilket skapar förutsättningar för arter som gynnas av solbelyst och torr död ved.

föryngrar beståndet, eftersom det finns tillräckligt med träd kvar enligt skogsvårdslagen. Det är också positivt för många arter att det finns gott om stående träd kvar.

Monica och Kjell är jättenöjda och konstaterar att det känns som att de har skogen kvar.

– Den här typen av skog, som är ljus, gles och lätt att gå i, är ju precis vad många svenskar helst vill ha. Men en del tänker kanske inte på är att det är en välskött skog. Skulle vi ha lämnat den orörd hade den blivit mörk och tät, poängterar Kjell.

Fått beröm

Den fina avverkingen har också väckt viss uppmärksamhet av förbipasserande.

– Avverkningslaget fick mycket beröm under arbetets gång. Sedan har vi haft trevliga besök på vårt lokalkontor i Liden av folk som har gett beröm. Några skogsägare har även frågat hur de kan få det lika snyggt i sin skog, säger Patrik.

Monica och Kjell har ett råd till dem som vill göra en liknande avverkning.

– Skaffa en Patrik – det vill säga en rådgivare som lyssnar och kommer med inspel och goda råd, säger Monica.

Även om hon och Kjell har bra koll på skogen, inte minst tack vare att de har skogsbruksplaner, så är inspe- len från Patrik viktiga. De uppskattar särskilt de årliga mötena, där de diskuterar vad som har utförts och vad som bör göras framöver.

– Vi brukar också besöka ett eller ett par skogsområ- den tillsammans varje år, säger Monica.

Viktigt med aktivt skogsbruk

Patrik betonar vikten av ett aktivt skogsbruk och att man som skogsägare har ett stort spann av möjligheter för att sköta sin skog.

– Det gäller bara att tänka till på vad som passar bäst utifrån de mål man har för sitt skogsbruk och vilka för- utsättningar skogen har. Men att göra åtgärder behöver inte betyda att man måste avverka all skog, avslutar han.

TEXT: MISAN LINDQVIST FOTO: MICHAEL ENGMAN

Generations- skifte

– mycket att vinna på att börja i tid

Ett generationsskifte kan kännas svårt att ta tag i – och det är inte konstigt. Det handlar ofta om starka känslor och stora värden.

– Men det finns mycket att vinna på att väcka frågan i tid och om man tar hjälp av en sakkunnig brukar det gå lättare. Det kan både ge bättre familjerelationer och en bättre skattesituation, säger Eivor Mettäväinio, senior rådgivare vid Ludvig & Co.

Varför är det viktigt att börja i tid?

– För det mesta är det mycket bättre att göra en planerad överlåtelse till nästa generation än att vänta tills föräldrarna går bort och det blir ett arvskifte. Det brukar kännas tryggt för alla att veta hur det blir, men vid ett arvskifte har man inte riktigt samma möjlighet att styra över det. Det kan också leda till en sämre skattesituation.

Tänk även på att generationsskiftet är en process som kan ta ganska lång tid att genomföra, från att man väcker

frågan tills att allt är klart. Behöver man exempelvis göra en avstyckning, så att det krävs en lantmäteriförrättning, kan det förlänga processen ytterligare.

Vilka är de vanligaste anledningarna till att man skjuter upp generationsskiftet?

– I många fall finns det en oro för att det ska bli osämja i familjen. Det handlar ofta om hus och marker där man har vistats mycket och som man känner mycket för. Det kan också finnas en oro för hur man ska kunna lösa det rent ekonomiskt, särskilt om fastigheten är värd mycket pengar.

Det är högst mänskligt att man vill skjuta på det oönskade, men det är bra att veta att det mesta brukar gå att få till på ett bra sätt om man tar hjälp.

Vad är det första steget i ett generationsskifte?

– Om man inte redan har en uppdaterad skogsbruksplan bör man skaffa en sådan. Den ger en bra översikt över fastigheten och över framtida inkomster och utgifter. >>>

Skogsbruksplanen ligger även till grund för värderingen av fastigheten.

Förbered också alla familjemedlemmar på att skiftet är på gång och be dem att börja fundera på vad de vill. Samtidigt är det bra att inte gå allt för långt i sina planer innan man kopplar in en expert.

Varför bör man inte planera för mycket på egen hand?

– Det finns många lagar och regler att förhålla sig till. Om man inte känner till dem är det vanligt att man planerar för lösningar som inte är genomförbara eller som inte alls blir bra rent skattemässigt. Och om man redan kommit långt i tanken på hur man vill ha det kan det sedan vara svårt att tänka nytt och se andra möjligheter.

Det är en fördel att redan i början av processen få klart för sig vad som är praktiskt genomförbart och inte.

Att tidigt koppla in en expert brukar också vara bra för relationerna. En neutral part kan se till att alla får göra sin röst hörd och bidra till konstruktiva och givande samtal.

Vad är det första du gör när du får i uppdrag att hjälpa till med ett generationsskifte?

– Efter att först ha pratat med föräldrarna, har jag ett möte med hela familjen där de får berätta om fastigheten och vad de har för tankar och önskemål. Samtidigt berättar jag en del om vad vi har att förhålla oss till rent juridiskt. Vi tittar också på skogsbruksplanen.

Efter mötet tar jag fram ett dokument där jag redovisar olika lösningsalternativ. Jag gör också kalkyler som visar hur det ekonomiska utfallet blir för de olika alternativen. En central fråga är om övertagandet bör göras som köp eller gåva och det behöver man alltid räkna på. Om det kan bli aktuellt att klyva eller stycka av delar av fastigheten inför generationsskiftet så redovisar jag även sådana alternativ.

Vad är det för skillnad på köp och gåva?

– Vid överlåtelse är det vanligt att den som övertar fastigheten betalar en summa pengar till den tidigare ägaren, många gånger som kompensation till syskonen. Om summan motsvarar eller överstiger taxeringsvärdet räknas

överlåtelsen som ett köp. Är summan lägre, eller om man inte betalar något alls, räknas det som gåva.

Det är stora skillnader mellan alternativen. Vid gåva övertar den nya ägaren den tidigare ägarens villkor, bland annat när det gäller anskaffningsvärde och skogsavdrag. När det gäller köp börjar man däremot om från scratch, vilket bland annat innebär att det blir ett nytt anskaffningsvärde. En gåva utlöser inte någon kapitalvinstskatt eller stämpelskatt, men det gör däremot ett köp (se faktaruta).

Det går inte att säga att det ena alternativet generellt sett är bättre än det andra, utan det påverkas bland annat av familjesituationen, av fastighetens anskaffningsvärde, skogens struktur och av vilka inkomster och kostnader

som är att vänta framöver. Det är vanligt att man gör en kombination av gåva och köp.

Vad brukar vara de största utmaningarna?

– Att alla inblandade ärligt säger vad de vill, vilket kan kräva en hel del mod. Utifrån allas önskemål får

man sedan försöka synka ihop det till en lösning som alla blir tillräckligt nöjda med.

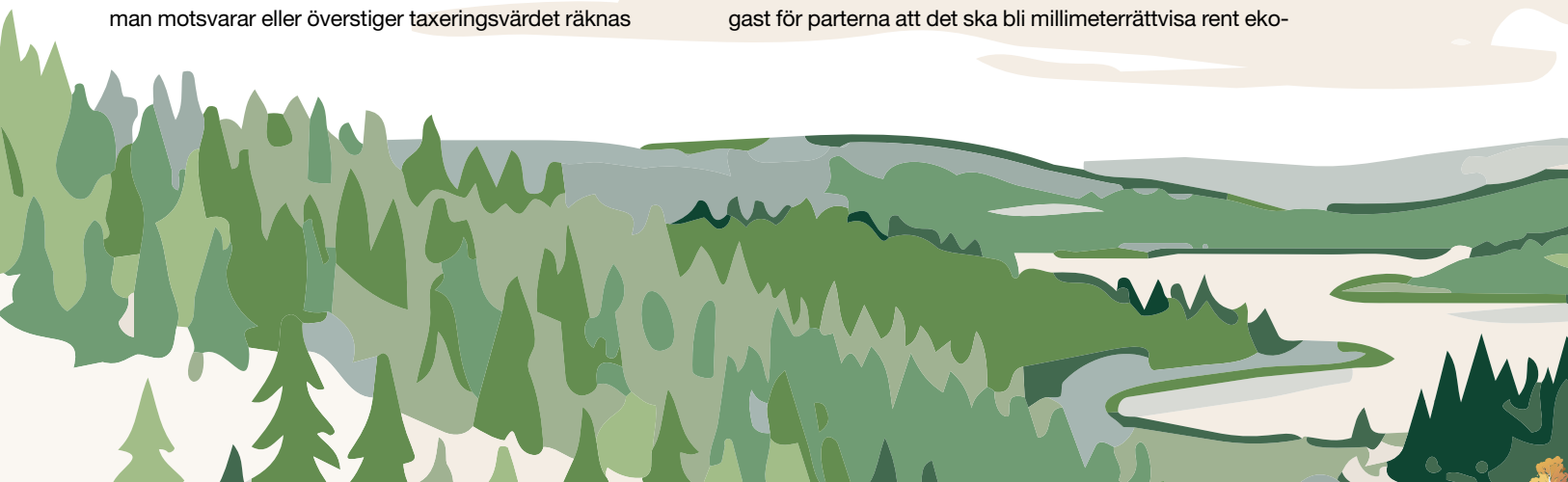
Om fastigheten har ett högt värde kan det också bli komplicerat ifall det finns flera barn, men bara ett som vill ta över. Det höga värdet kan göra det svårt att lösa ut övriga syskon, men det brukar ofta gå att få till på något sätt. Ibland går det att avverka en del skog för att på så sätt minska värdet på fastigheten, samtidigt som man får in kapital som kan användas för att kompensera det eller de syskon som inte ska ta över.

Ett annat alternativ kan vara att klyva fastigheten och sälja den ena delen. Men för att få dela en fastighet krävs det att de nybildade fastigheterna vardera har en produktionsförmåga på minst 200 skogskubikmeter per år. Med en bonitet på fyra skogskubikmeter per hektar och år behöver de fastigheter som bildas alltså inneha minst 50 hektar skog.

Går det alltid att få till ett rättvist generationsskifte?

– Det kan såklart vara en utmaning, men det brukar gå att få det "tillräckligt bra" för alla. Men ibland är det inte viktiga för parterna att det ska bli millimeterrättvisa rent eko-

”En neutral part
kan bidra till
konstruktiva och
givande samtal.”

Eivor Mettävainio

nomiskt, utan de kan också väga in andra värden. Kanske är det allra viktigast att fastigheten kan behållas intakt inom släkten eller kanske värdesätter man att ett syskon bor kvar på gården och kan hjälpa de äldre föräldrarna.

Vad är viktigt att tänka på för de som överläter fastigheten?

– Man ska inte glömma bort sig själv och sin egen ekonomi. Se till att ha tillräckligt kvar för att kunna leva ett gott liv även efter överlåtelsen.

Hur ser du på att skriva in villkor vid skiftet?

– Generellt tycker jag att man ska vara försiktig med det. Att detaljstyra hur barnen ska sköta fastigheten framöver kan lätt förta deras glädje och drivkraft. Men det finns ett par villkor som kan vara användbara.

För det första kan man fundera på om fastigheten ska utgöra enskild egendom för barnen, så att den till exempel inte ingår i bodelningen vid en eventuell skilsmässa. Det är särskilt viktigt att tänka på om barnen är unga.

För det andra kan det finnas önskemål om att fastigheten blir kvar inom familjen även i framtiden och då kan en hembudsklausul vara till hjälp. Det innebär att övriga gåvotagare eller någon annan i släkten ska erbjudas att köpa fastigheten i första hand, om den ska säljas i framtiden.

Tänk på att det bara går att skriva in villkor om överlåtelsen görs som gåva, inte vid köp.

Vilka är dina bästa råd vid ett generationsskifte?

– Var ödmjuk inför att det ofta finns starka känslor och låt alla uttrycka sina önskemål. Det är också viktigt att försöka sätta sig in i de andras situation för att förstå dem bättre.

Och återigen, ha modet att säga det man tänker och tycker – det är A och O för att det ska bli bra. Jag är själv mitt uppe i ett generationsskifte av min hemgård i Tornedalen, så jag vet också av egen erfarenhet att det ibland kan vara svårt att göra det.

Se också till att använda de skattemässiga verktyg som finns för att få till en bra lösning för alla inblandade. Och sist men inte minst, ta hjälp i tid!

TEXT: KERSTIN OLOFSSON

Köp eller gåva – vad är skillnaden?

KÖP

- Den tidigare ägaren betalar kapitalvinstskatt och den nya ägaren betalar stämpelskatt.
- Ger möjlighet till nya skogsavdrag.
- Den nya ägaren får ett nytt anskaffningsvärde.
- Skogskonton, sparad räntefördelning, expensionsfond och periodiseringsfond kan inte föras över från säljaren till den nya ägaren.
- Säljaren kan inte skriva in villkor.

GÅVA

- Utlöser ingen kapitalvinstskatt och normalt inte heller någon stämpelskatt.
- Ger inte möjlighet till nya skogsavdrag.
- Den som tar emot fastigheten får inget nytt anskaffningsvärde.
- Skogskonton, sparad räntefördelning, expensionsfond och periodiseringsfond kan under vissa förutsättningar föras över från givaren till den som tar över.
- Givaren kan skriva in villkor, exempelvis att fastigheten ska vara mottagarens enskilda egendom.

Kostnadsfri genomgång för SCA-kunder

SCA samarbetar med Ludvig & Co och erbjuder ett helhetskoncept för skogsägare. SCA står för rådgivning kring skogsskötsel, medan Ludvig & Co hjälper till med sådant som rör ekonomi och juridik. För ett tryggt generationsskifte erbjuds alla SCA-kunder en kostnadsfri första genomgång, där både juridiska och ekonomiska konsekvenser förklaras på ett tydligt sätt. Därefter får kunden ett skraddarsytt förslag på hur processen kan tas vidare.

Vänd dig till din virkesköpare eller till SCA Skogs kundservice om du är intresserad.

Läs mer på sca.com/skog

Lurvigt tillskott på fjället

Sveriges enda flock med vilda myskoxar har fått tillökning. Det var Projekt Myskoxe 2030, ett nätverk som bedriver forskning om den svenska myskoxepopulationen, som gjorde upptäckten. Kalven är troligen född i maj i år.

Nyttillskottet innebär att flocken, som rör sig i Härjedalsfjällen mellan Sverige och Norge, har fått tillökning tre år i rad. Flocken tros bestå av åtta djur. Eftersom gruppen är så pass liten har varje ny kalv stor betydelse för artens överlevnad i Sverige.

Bilden visar myskoxar från Dovrefjell nationalpark i Norge.

Världens första eltimmerbil har rullat klart

Efter fyra år och cirka 13 000 mil har världens första eltimmerbil avslutat sitt uppdrag i SCAs tjänst. I somras, när projektet var slut, lämnade SCA och Grundbergs åkeri tillbaka bilen till Scania.

Under åren med eldrift minskade koldioxidutsläppen med 220 000 kilo. Bilen var ett banbrytande steg i arbetet med att elektrifiera riktigt tunga transporter.

Sedan två år har SCA en eltimmerbil utrustad med kran. Den hämtar virke direkt i skogarna runt Östavall och transporterar det till en virkesterminal. Bilen är en del i skogsbranschens innovationsprojekt TREE.

11 200 GWh

Så mycket bioenergi genererar SCAs industrier och sågverk i form av rest- och biprodukter baserade på skogsråvara.

Skogsnäringens roll för totalförsvaret utreds

Regeringen har utsett en särskild utredare som ska analysera och beskriva skogsnäringens betydelse för Sveriges totalförsvär. Utredningen ska bland annat belysa skogsnäringens roll i framtida kriser, vid höjd beredskap och i krigssituationer. Den ska även visa hur skogssektorns beredskap kan stärkas.

Korsordsvinnare!

Rätt svar på korsordet i förra numret var **"Gränsen är nådd"**.

Grattis till Kristina och Sune Svaneholm, Helena Waldemarsson och PO Glaas som vann trisslotter.

Ett enklare skogsägande

– flera beslut i rätt riktning

Den senaste tiden har det kommit en rad positiva beslut som ska göra det enklare för Sveriges skogsägare att bruka skogen. Dessutom ska fler förslag från Skogsutredningen utredas.

– För att kunna bemöta en ökad efterfrågan på fossilfria material och förnybar energi behövs en politik som stärker tillgången på svensk skogsråvara. Vi tycker att de steg som tas nu går åt rätt håll och hoppas att utvecklingen framåt inte stannar av på grund av ett eventuellt regeringskifte, säger Jonas Mårtensson, affärsområdeschef för SCA Skog.

TEXT: MISAN LINDQVIST FOTO: MICHAEL ENGMAN

Ja till skogspropositionen...

I mitten av juni röstade riksdagen ja till regeringens skogsproposition "Ett tydligt regelverk för aktivt skogsbruk". Förslaget fick ett brett parlamentariskt stöd, med 86 procent ja-röster, och stärker både rättssäkerheten och ger skogsägare tydligare regler. Här är några av de nya reglerna:

Avverkningsanmälan: Tiden mellan avverkningsanmälan och avverkning kortas till tre veckor, från dagens sex veckor.

Kostnadstak: Det införs ett kostnadstak för markägare som behöver ta fram kunskapsunderlag inför en skogsbruksåtgärd. Kostnaden får högst motsvara tre procent av värdet av den berörda delen av fastigheten. Om det behövs ytterligare kunskap för att skogsbruksåtgärder ska kunna utredas i den omfattning som krävs, ska tillsynsmyndigheten hämta in den kunskapen på statens bekostnad.

Samrådsplikt: Kopplingen mellan avverkningsanmälan och samrådsplikt enligt miljöbalken tas bort. Det ska endast krävas samråd för skogsbruksåtgärder enligt skogsvårdslagen i de fall regeringen bestämmer det i

Jonas Mårtensson,
affärsområdeschef
för SCA Skog.

föreskrifter. Skogsstyrelsen har nu i uppdrag att ta fram ett förslag som visar vilka åtgärder som ska omfattas av samrådsplikt enligt miljöbalken och vilka uppgifter som en sådan anmälan ska innehålla. Skogsstyrelsen ska även ta fram en skriftlig vägledning. Det här uppdraget ska presenteras senast 30 november 2026.

Överklaganden: Skogsstyrelsen ska vara part i mark- och miljödomstol när ideella miljöorganisationer överklagar Skogsstyrelsens beslut om skogsbruksåtgärder.

– Det här är ett stort och viktigt steg i rätt riktning för Sveriges skogsägare, säger Jonas Mårtensson, affärsområdeschef för SCA Skog.

De flesta av lagändringarna ska träda i kraft den 1 januari 2027.

... och fler förslag under utredning

I augusti gav Tidöregeringen Skogsstyrelsen och SLU i uppdrag att utreda fler förslag som är baserade på Skogsutredningen. Syftet är att fortsätta skapa tydliga och enkla regler för skogsägare. Här är några av uppdragen:

Lägsta ålder för föryngringsavverkning: Skogsstyrelsen ska se över sina föreskrifter och allmänna råd om lägsta ålder för föryngringsavverkning. I uppdraget ingår att analysera om regelverket innebär omotiverade skillnader för bestånd som har samma ståndortsindex.

I dag är det generellt högre ålderskrav i Norrland, även om ett bestånds ståndortsindex är detsamma som för ett bestånd i södra Sverige. Redovisning ska ske i Skogsstyrelsens årsredovisning för 2027.

Uppföljning av produktionsmålet: Skogsstyrelsen ska utveckla en systematisk och löpande uppföljning och utvärdering av det skogspolitiska produktionsmålet.

Myndigheten ska sedan årligen redovisa resultatet av sin uppföljning och minst vart fjärde år redovisa en utvärdering, inklusive förslag på åtgärder. En första redovisning ska ske 2027.

Ungskogsinventering: SLU får i uppdrag att genomföra en förstudie om en särskild ungsöksinventering. Syftet är att stärka kunskapsunderlaget om ungskog och skapa

bättre förutsättningar för åtgärder som effektivt stödjer beståndens fortsatta utveckling. Studien ska vara klar senast den 31 mars 2027.

Uppföljning av ungskog: Skogsstyrelsen ska utveckla statistik för en löpande uppföljning av ungskog. Redovisning ska ske i Skogsstyrelsens årsredovisning för 2027.

– Vi tycker att det är bra att fler förslag från Skogsutredningen utreds. Vi välkomnar särskilt utredningen om lägsta ålder för föryngringsavverkning. Reglerna kring det har varit omdiskuterade länge. I dag vet vi att tillväxten för skogsbestånd som har samma ålder, trädslag och ståndortsindex kulminerar i princip vid samma tidpunkt, oavsett var i Sverige träden växer, säger Jonas Mårtensson och fortsätter:

– Det är också positivt att Skogsstyrelsen ska utveckla en systematisk uppföljning av produktionsmålet och av framtidens förnybara råvara – våra ungsogar. För att kunna fasa ut fossilbaserade material behöver vi skogar som växer bra.

Ja till ersättning vid artskyddsärenden

Markägare ska ha rätt till ekonomisk ersättning när bestämmelser om artskydd leder till att markanvändningen blir begränsad – till exempel när skogsägare nekas att avverka i sin skog. Det står klart sedan riksdagen i juni sa ja till regeringens förslag om ändringar i miljöbalken.

Ersättningen ska motsvara minskningen av fastighetens marknadsvärde plus 25 procent, alltså totalt 125 procent. Det är samma villkor som gäller för ersättning när man till exempel inrättar naturreservat.

Det är dock oklart när lagändringen träder i kraft, eftersom man inväntar ett besked från EU för att säkerställa att lagändringen inte strider mot unionens regler.

Ändringarna innebär även att det ska finnas möjlighet för staten att kräva tillbaka utbetald ersättning om begränsningen på grund av att artskyddet inte längre finns kvar.

Skogens samlade klimatnytta ska synliggöras

Skogsstyrelsen har fått i uppdrag att beräkna och redovisa skogens samlade klimatnytta, för att förbättra underlaget och synliggöra både kolinlagringen och substitutions-effekten.

Som grund för redovisningen kommer ISO-standarderna SS-ISO 13391 att användas och där ingår substitutions-effekten – alltså den minskning av koldioxidutsläpp som uppstår när fossilfria produkter ersätter fossila alternativ.

Det handlar till exempel om att trä ersätter betong eller att pappersförpackningar ersätter plastförpackningar.

Skogsindustrierna välkomnar beslutet.

– Det är jättebra att den nytta som produkter från skogen gör för klimatet äntligen synliggörs, och vi ser fram mot att ta del av beräkningarna, säger Viveka Beckeman, vd för Skogsindustrierna.

Skogsstyrelsen ska redovisa en förstudie senast 15 mars 2027 och slutredovisningen ska ske senast 15 september samma år.

Ola Kårén, skogs-
skötselchef vid SCA.

Nya regler för nationell fridlysning

Orkidén knärot ska inte kunna påverka skogsbruket i lika stor utsträckning som den gör i dag.

FOTO: OLA KÅRÉN

I juli ändrade regeringen bestämmelserna om nationellt fridlysta arter. Dessa arter ska skyddas utifrån sitt behov samtidigt som förbuden inte i onödan ska försvåra för verksamheter och åtgärder. Vissa arter, som till exempel knärot, kommer att omfattas av undantag.

– Med de nya reglerna stärks skyddet för arter som verkligen är hotade, samtidigt som skogsägare får bättre förutsättningar att bruka sin skog, säger Ola Kårén, skogsskötselchef vid SCA.

De nya reglerna är utformade så att den nationella fridlysningen anpassas utifrån arternas skyddsbehov. Arterna delas in i fyra skyddskategorier: strikt skydd, förstärkt skydd, grundläggande skydd och begränsat skydd.

– Det är en stor skillnad jämfört med tidigare, då alla fridlysta arter hade samma skydd oavsett skyddsbehov. Vi hoppas att det betyder att resurserna nu kan läggas där de ger störst nytta och skyddar de arter som har störst behov. Och att vi därmed får ett artskydd som blir mer träffsäkert och förutsebart, säger Ola.

Svenska rödlistan

För att identifiera vilka arter som har det största skyddsbehovet har myndigheterna utgått från svenska rödlistan.

Växter som ingår i kategorin begränsat skydd, den lägsta skyddskategorin, får plockas för privat bruk, men det är förbjudet att avsiktligt gräva upp dem med rötterna eller plocka/samla in exemplar för försäljning eller annan kommersiell verksamhet. För växter i de tre övriga kategorierna gäller att man inte får plocka, gräva upp eller på annat sätt ta bort eller skada exemplar, eller ta bort eller skada frön eller andra delar.

En viktig del i de nya fridlysningsreglerna är att reger-

ingen beslutat om särskilda undantagsregler för att fridlysningen inte i onödan ska kunna försvåra för pågående markanvändning, exempelvis jord- och skogsbruk.

– Undantaget innebär en begränsning av hur stor påverkan som fridlysningen kan få för dessa verksamheter, och omfattar de arter som har grundläggande eller begränsat skydd. Det betyder att förbudet att skada exemplar *inte* gäller för verksamheter vars syfte *inte* är att påverka arten negativt. Regeringen har förtydligat att jord- och skogsbruksåtgärder normalt anses ha ett annat syfte än att skada enskilda arter, förklarar Ola.

Knärot inget hinder för skogsbruk

Det nya undantaget innebär att fynd av orkidén knärot inte längre ska kunna inskränka skogsbruk i samma omfattning som tidigare. Knärot har de senaste åren lett till flera avverkningsförbud, trots att den är en vanligt förekommande art.

– Orkidén knärot kommer även fortsatt att vara fridlyst, men eftersom den har ett grundläggande skydd kommer den inte att hindra skogsbruksåtgärder på det sätt som den tidigare har gjort. Markägare kan därmed fortsätta att bruka skogen även om det förekommer knärot, och bara ta den hänsyn som krävs utan att brukandet försvåras.

De nya fridlysningsreglerna träder i kraft den 1 november i år.

– Vi hoppas att det nya regelverket ska göra det enklare att planera och ta hänsyn till knäroten på ett ändamålsenligt sätt, jämfört med de senaste årens rättstillämpning. Men än så länge vet vi inte hur Skogsstyrelsen och Naturvårdsverket kommer att implementera de nya reglerna, säger Ola.

Beslutet om nya regler omfattar även en ny lista över nationellt fridlysta arter, som består av drygt 230 arter mot tidigare knappt 300. Den nya listan innehåller fler insekter, lavar och svampar, men färre växter än den förra listan.

Inga fåglar omfattas av de nya reglerna eftersom de är skyddade enligt EUs fågeldirektiv.

Carola
Karlsson

Fortsatt ovisshet för Beatrice

Beatrice
Karlsson

Skogsägaren Beatrice Karlsson i Arvidsjaur fick sin avverkning stoppad av miljöaktivister i oktober 2025. Därefter beslutade mark- och miljödomstolen om ett tillfälligt avverkningsförbud, efter att BirdLife Sverige hittat spår av bland annat tretåig hackspett. En lång väntan inleddes och i juli i år meddelade sedan domstolen att ärendet skickas tillbaka till Skogsstyrelsen för ytterligare prövning.

Nästan ett år efter att allt började väntar alltså Beatrice fortfarande på besked om vad som ska hända. Det gör även virkesköparen Carola Karlsson som är hennes kontaktperson vid SCA.

Hur känns det Beatrice?

– Först blev jag givetvis uppgiven, men nu känner jag mig ändå positiv och hoppfull om att det här ska sluta väl. Samtidigt känner jag att det är väldigt krångligt och långdraget och det får en att fundera på om statens kostnader för den här sortens processer är befogade. Skogsstyrelsen svarade ju redan i vintras att de inte såg några problem med avverkningen, så varför måste ärendet utredas igen? Det känns som ett systemfel och jag är inte ensam skogsägare om att vara i den här situationen, tvärtom.

Jag är väldigt rörd över alla som följer mitt ärende och hör av sig med uppmuntrande ord. Sedan är jag tacksam för att mina föräldrar slapp uppleva detta, men jag oroar mig för hur det ska bli för min son den dagen han ska ta över.

Vad händer nu Carola?

– Domstolen har inte förbjudt avverkningen, men den har heller inte gett klartecken. Så vi är tillbaka på ruta ett. Men efter månader med yttranden fram och tillbaka från båda parter hoppas jag att det finns nog med bra underlag för ett beslut inom kort. Det som är positivt är att Skogsstyrelsen alltså redan i vintras meddelade att de anser att

avverkningen är tillåten. Det borde lova gott även för den nya prövningen. Det finns till exempel gott om befintliga naturreservat i området runtomkring Beatrices planerade avverkning och även planer på nya reservat, vilket ger tre-tåig hackspett gott om livsmiljöer.

Vi måste dock göra en ny avverkningsanmälan på en del av Beatrices skog. Den förra anmälan, som gjordes av en annan skoglig aktör för fem år sedan, har gått ut.

Som tur var fick vi tillstånd i somras att köra bort det virke som hade hunnit avverkas förra hösten. Det var ju främst sågtimmer och viktigt att ta reda på för att rädda en del av virkesvärdet åt Beatrice.

När kan det komma ett nytt besked?

– Det vet vi inte. Vi kommer som sagt att lämna in avverkningsanmälan på den del som gått ut och känner att vi har gjort ett bra arbete och tagit mycket hänsyn. Men ärendet hanteras enligt de rutiner som finns så nu får vi invänta den processen, säger Carola.

Vad tänker du om framtiden Beatrice?

– Jag hoppas att processen ska gå fort och att jag får ett positivt besked. Jag blev oerhört glad när jag fick möjlighet att köpa den skog som funnits i min släkt i många generationer och jag tog lån för att göra det. Min förhoppning är att få bruka skogen för att kunna rusta upp släktgården och bevara den för framtiden.

Nu står jag här utan inkomster, men med lån som tickar på, och det är inte någon rolig situation. Jag tycker att jag har drabbats oproportionerligt hårt av ett system som inte fungerar. För mig är det uppenbart att staten måste tänka om och se till att Sveriges skogsägare får ett rimligt och förutsägbart system där äganderätten är stark. Ska man som privatperson investera och förvalta mark så måste man också ha möjligheten att bruka den under rimliga former.

TEXT: MISAN LINDQVIST
FOTO: SUSANNE LINDHOLM

RÖJNING

– bättre sent än aldrig?

Tiden har gått fort, du har missat att röja ungskogen och fått ett snårigt bestånd som består av massor med klena, höga stammar. Vad gör du nu?

– Ofta är det bättre att röja sent än att inte röja alls. Men ibland är det bästa alternativet att invänta lägsta ålder för föryngringsavverkning för att kunna börja om från början, säger Leif Johansson, skoglig specialist vid SCA.

Som skogsägare har man ofta ganska gott om tid på sig för olika åtgärder, men röjning i ungskog utgör ett undantag. Ibland har man bara ett par år på sig för att pricka in den optimala tidpunkten.

– På magra marker långt norrut har man lite mer tid, men handlar det om bördiga marker gäller det verkligen att vara på tårna. Redan när beståndet är tre, fyra år gammalt bör man kolla till det för att se om det är dags. Har lövträden vuxit i kapp barrträden bör man göra en röjning, säger Leif.

Värst för tallen

Om man bara blir några år försenad med röjningen är det ofta möjligt att få till ett hyfsat resultat. Blir man däremot riktigt sen, så att stammarna hunnit bli uppemot tio meter höga, är läget ett annat.

– Då har du i regel ett bestånd med massor av klena, höga stammar. Träden har tävlat om att få ljus och därför

lagt nästan all sin kraft på att växa på höjden, medan diametertillväxten har blivit väldigt dålig. De här bestånden brukar vara mörka och riktigt snåriga, säger Leif.

Allra värst brukar det vara i bestånd där man har planterat tall, eftersom tallar är beroende av mycket ljus och därmed känsliga för konkurrens.

– De tallar som växt i sådana bestånd har ofta dött eller är mycket små, medan lövträd har tagit över. Gran klarar sig lite bättre eftersom den trivs i skugga, men på grund av trängseln får den ändå en riktigt dålig diametertillväxt.

Räddningsinsats

I det här läget handlar det ofta om att rädda det som räddas kan.

– Det är omöjligt att få till ett fint bestånd, men ofta är det bättre att göra en sen röjning än att inte göra något alls. Det blir inte någon vanlig ungskogsröjning, utan snarare en underväxtröjning som förberedelse inför en gallring.

När man sparar lövträd vid en sen röjning gäller det att hålla koll på kronorna. Om det bara är en liten lövruska i toppen får trädet för lite kraft från fotosyntesen för att växa bra.

– När det gäller stamval är det i regel bäst att spara de grövsta stammarna, ofta en blandning av gran och lövträd. Man bör också sträva efter att skapa ett hyfsat jämnt krontak, så att alla träd får lika mycket tillgång till ljus. När träden inte längre behöver tävla om att bli högst får de en bättre diametertillväxt.

De lövträd som sparas bör ha en någorlunda stor trädkrona, så att de kan få tillräckligt med växtkraft från fotosyntesen.

– Det gäller att vara uppmärksam vid stamvalet, för i sådana här bestånd är det många lövträd som bara har en liten lövruska högst upp. Helst bör kronan utgöra ungefär hälften av stammen, säger Leif.

Avveckla och börja om

Även om det i de flesta fall är bra att röja även om man är riktigt sent ute, så finns det undantag.

– Om det ser riktigt illa ut är det ibland bättre att vänta in lägsta ålder för förnygringsavverkning och sedan avveckla beståndet. Sedan börjar man om från början med plantering och markberedning – och röjning i rätt tid, konstaterar Leif.

Att börja om är främst ett alternativ i lövdominerade bestånd, eftersom de går att förnygringsavverka tidigare än tall och gran. För lövdominerade bestånd är den lägsta tillåtna åldern för förnygringsavverkning 35 år.

Kostsam miss

Att missa att utföra röjningen i tid är tyvärr kostbart, vare sig man väljer att göra en sen röjning eller att avveckla beståndet.

– De flesta skogsägare har lagt pengar på markberedning och plantering och då är det så klart väldigt tråkigt om man inte kan dra någon nytta av den investeringen. Ungskogsröjning är nödvändig för att forma ett bestånd som ger ett bra netto när det är dags för avverkning. Röjning är verkligen en investering för framtiden!

TEXT: KERSTIN OLOFSSON FOTO: OLLE MELKERHED

Efter insatsen får de kvarlämnade träden mer ljus och näring och därmed möjlighet att växa till sig lite innan det är dags för gallring. Röjningen minskar också den framtida avverkningskostnaden, eftersom arbetet går snabbare när skördarföraren inte kommer att behöva bryta av stammar för att komma åt att avverka.

– Men själva röjningen blir mycket dyrare än en vanlig ungskogsröjning. Det kan skilja flera hundra procent, eftersom det är så tidskrävande att röja i den här typen av bestånd. Ändå är det ofta värt kostnaden, säger Leif.

Försiktig röjning

När man gör en sen röjning är det viktigt att gå försiktigt fram. Man behöver röja svagt, alltså inte ta ut så många stammar. Eftersom stammarna är långa och klena är de känsliga för snö och vind, vilket betyder att det finns stor risk för skador om man röjer för hårt.

Mer om röjning på nästa uppslag >>>

Missad rökning gav klenta stammar

På den här marken, ett par mil väster om Sundsvall, planterades gran för ungefär 20 år sedan och sedan dess har inga åtgärder utförts. Eftersom det inte har gjorts något aktivt urval genom rökning har naturen i stället tagit beslut om vilka träd som ska växa här.

Resultatet har blivit ett blandbestånd med mycket lövträd och en del gran. Stammarna har blivit höga och gångliga eftersom det inte har funnits tillräckligt med ljus och näring för alla träd.

– Det är bördig mark som ligger i en sluttning. Tillväxten är riktigt hög, men i och med att man inte har röjt så har den spridits ut på mängder av klenta stammar, säger Leif Johansson, skoglig specialist vid SCA.

Träd som stått i luckor visar potentialen

Här och där finns det grövre granar som visar vilken potential marken har att producera virke. Att några granar har lyckats bli grövre beror på att de stått i en lucka och haft lite ljusare förhållanden när beståndet var riktigt ungt. På så vis fick de en skjuts i tillväxten. Om man hade röjt i tid hade i stort sett alla granar varit så här grova, eller till och med grövre.

De flesta har mest växt på höjden

De flesta granar är så här klenta, eller ännu tunnare. Träden har hård konkurrens om ljus och näring. De har tävlat om att nå upp till ljuset och därför lagt nästan all sin kraft på att växa på höjden. Diametertillväxten har därmed blivit väldigt dålig.

FOTO: MAGNUS EKLUND

Tätt, tanigt och känsligt

Så här kan det också se ut i ett bestånd som inte har röjts i tid. Troligen är beståndet ett resultat av en lyckad sådd eller en lyckad naturlig förnygring – och därefter en missad röjning. Den uteblivna röjningen har lett till att det blivit en mängd taniga, höga stammar. Stammarna är känsliga för snö och vind.

LEIF TIPSAR: Så får du röjningen gjord i tid

- Skaffa en skogsbruksplan, om du inte redan har en.
- Titta till dina planterade bestånd i tid – redan när de är tre, fyra år gamla.
- Tänk på att unga lövträd växer riktigt snabbt. I bördiga områden i södra och mellersta Norrland kan de växa ungefär en meter per år. Längre norrut går det inte lika fort.
- Se till att du har pengar till framtida röjning. Det kan vara bra att göra en avsättning redan när du får inkomster från en förnygringsavverkning.
- Var inte för optimistisk i bedömningen av hur mycket du ska hinna röja själv.
- Kom ihåg att det ofta behövs flera röjningar i ett bestånd. Den sista bör göras innan träden når fem meters höjd.

Jakten

– en fullträff för Marita

Hon peppar kvinnor att våga ta för sig inom jakt, får ståpås av att se en älghund jobba och njuter av en rejäl portion kokkött. För Marita Nordqvist i Jokkmokk är hösten en höjdpunkt.

Hur kom det sig att du blev intresserad av jakt?

– Min förra sambo frågade om jag ville följa med och jaga, men jag var tveksam eftersom jag tyckte att det lät riskabelt. Jag sa att om jag följer med så finns det risk att jag inte kommer ut ur skogen igen – och så blev det nästan. När jag tycker att något är roligt kan jag inte göra det i lagom dos, utan jag ger 100 procent.

Jag fastnade redan den där första dagen, för 16 år sedan. Det är ljuvligt att se lyckan hos en jakthund som

jobbar och att uppleva samspelet mellan hund och hundförare.

Hur mycket tid lägger du på jakt?

– Mycket! Jag sitter också i styrelsen för Jägarförbundet Jokkmokk och är aktiv inom JAQT, ett nätverk för kvinnor som jagar. Dessutom har jag två gråhundar som jag lägger mycket tid på.

Vilka är fördelarna med ett kvinnligt jaktnätverk?

– Vi har bland annat träffar kring fågeljakt, utrustning och skytte, men samtalen är det allra viktigaste. Framför allt handlar det om att vi kan stötta varandra så att vi vågar ta plats och testa nya saker.

Vi kvinnor ska inte nöja oss med att bara sitta på ett pass som vi blir tilldelade, utan se till att vi också får gå med hund, skjuta älgar vid ståndskall och vara med och transportera fram dem och ta ur dem. Man behöver inte vara en superstark karl för att jaga, utan det räcker med att vara en vanlig människa. Det handlar mer om vilja än om muskler.

Men jag och många andra kvinnor i min generation har inte fått möjlighet att vara med på jakt, trots att vi kanske kommer från familjer som jagar. Därför är det mycket som är nytt och främmande. Ofta handlar det inte bara om själva jakten, utan det är till exempel många som oroar sig för att inte hitta i skogen. Jag vet inte hur många gånger jag själv har kommit vilse, men det löser sig alltid.

Vad kan stöttande samtal göra för skillnad?

– En gång hörde jag en kvinna som berättade att hon skjutit sin första älg på ståndskall. Hon sa att "Marita var med när jag gjorde det" och jag tänkte att hon hade blivit helt snurrig, för jag visste med säkerhet att jag inte varit där. Men hon menade att

Maritas hundar Gösta och Ylva är lydiga – och bortskämda.

**MARITA
NORDQVIST**
Bor i: Jokkmokk.
Ålder: 59 år.
Jobbar som: Frisör.
**Så skulle mina
hundar beskriva
mig:** Otålig, små-
förvirrad och snäll.

jag hade varit med henne i tanken.

Tidigare hade hon aldrig vågat skjuta själv när hunden skällt ståndsfall utan kallat på någon av männen, men jag hade peppat henne att hon skulle våga. Och till slut hade hon gjort det. Det känns fint att kunna inspirera varandra.

En annan viktig grej är att tillsammans skapa en stämning i jaktlaget där det är okej att göra fel. Det gynnar så klart även männen.

På vilket sätt gynnas även männen av arbetet i JAQT?

– Alla vinner på en inkluderande kultur där man hjälper varandra. Jag tror att många unga killar känner en väldig press på att vara lika duktiga som de supermän det berättas om i olika jakthistorier. Det blir mycket trevligare om man känner att man inte behöver kunna allt och att det är okej att be om hjälp.

Hur är stämningen i ditt jaktlag?

– Otroligt bra. Vi är en brokig skara och har en uppsluppen och hjälpsam stämning. Vi är tre kvinnor av åtta personer och det tror jag bidrar. Jag är medveten om att jag har haft tur, för det finns jaktlag där kvinnor har det tufft. Men då finns JAQT där och stöttar.

Vad är det roligaste med jakt?

– Samspelet med hunden! När jag ser en hund jobba med en älg – då står nackhåren rakt ut. Och det är fascinerande att hjälpa hunden att utveckla sin nedärvda jaktinstinkt.

Jakt är världens bästa hobby av flera andra anledningar också. Man får vara ute i naturen, uppleva en härlig gemenskap och fylla frysen med mat som är fri från tillsatser. Kokkött tycker jag är särskilt gott!

Berätta om dina hundar!

– Jag har Ylva som är nio år och ska gå i pension. Hon får

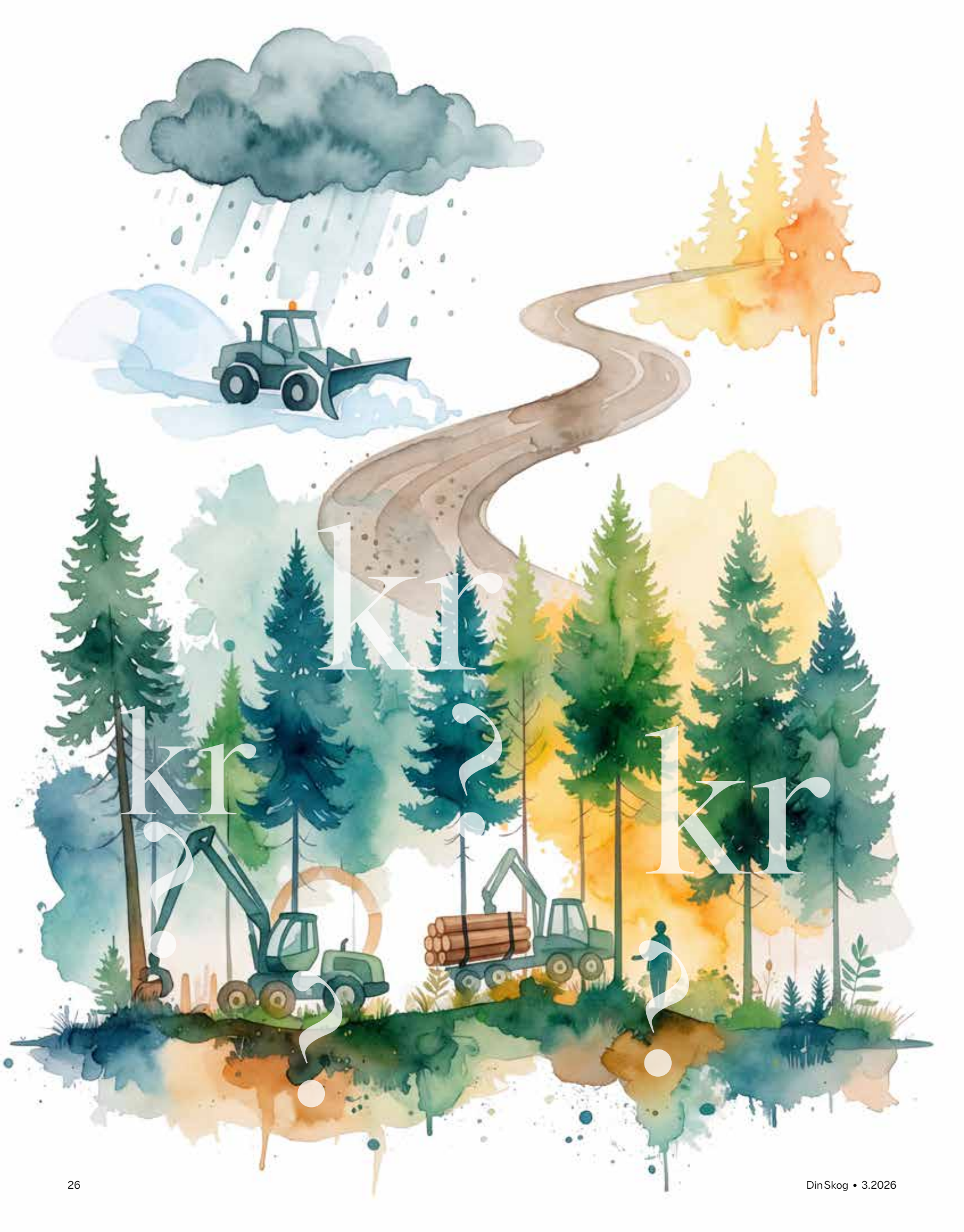
vara pass- och eftersökshund i år. Hennes insatser som jakthund har väl varit lite mitt emellan. Hon blir så exalterad när hon ser en älg att hon inte slutar förrän hon stupar. När hon hamnat på fel mark med en älg har jag vetat att nästa jakttag är förstörd.

Sedan har jag Gösta som är två och ett halvt år och han ska få visa framfötterna i år. Förra hösten sprang han mest runt och rullade sig i allt som han tyckte luktade gott, så det gick åt fem liter såpa. Men i år tror jag att han har mognat.

Jag har alltid haft hundar och tränat lydnad med dem, så jag har stenhård pli när det gäller vardagslydnad. Jag kan ha ytterdörren öppen utan att hundarna sticker. Samtidigt skämmer jag bort dem. De får sova både i sängen och soffan, för de måste ju ligga bekvämt så klart.

TEXT: KERSTIN OLOFSSON FOTO: SUSANNE LINDHOLM

Trygg och transparent kostnad för din avverkning

Tryggt, transparent och rättvist – det är målet med SCAs modeller för att debitera kostnader för avverkning.

– Med våra upplägg kommer det inte några obehagliga överraskningar i efterhand, som kostnader för exempelvis plogning eller återställning av skogsbilvägen. Vi erbjuder både fast och rörlig avverkningskostnad, men numera rekommenderar vi främst den rörliga, säger Tobias Andersson vid SCA.

Det är mycket som spelar in när det gäller kostnader för en avverkning. Markens struktur och lutning, hur stor virkesvolym det finns per hektar, hur mycket underväxt det finns, om vägen behöver plogas eller om den behöver hyllas eller grusas efter att virket körts ut – för att nämna några exempel.

– Att beräkna avverkningskostnader är komplext, men vi vill göra det enkelt för dig som skogsägare. Du ska aldrig behöva oroa dig för att det tillkommer kostnader som du inte har räknat med, säger Tobias som är chef för affärs- och verksamhetsutveckling vid SCAs marknadsavdelning.

Mest fördelaktigt med rörligt

Inför en virkesaffär gör SCA en beräkning av avverkningskostnaden. Skogsägaren får sedan en kostnadsuppgift, som antingen är helt fast eller där två parametrar är rörliga och räknas ut efter att avverkningen är genomförd.

De rörliga parametrarna gäller medelstammen (storleken på träden) och skotningsavståndet (hur långt skotaren behöver köra på avverkningstrakten).

– Fast kostnad har varit ganska vanligt fram till nu, men framöver kommer vi i de flesta fall att rekommendera det rörliga alternativet, eftersom vi har sett att det ofta är det mest fördelaktiga för skogsägarna. Men det är alltid du som skogsägare som tar beslut och om du föredrar att ha en helt fast avverkningskostnad kan du givetvis välja det, säger Tobias och fortsätter:

– Man kan säga att en fast avverkningskostnad fun-

gerar lite som när du tecknar ett elavtal med fast pris. Du garderar dig mot risken att få betala en något högre kostnad, men i de flesta fall hade du tjänat på att välja det rörliga alternativet.

Inga oväntade poster

Oavsett om du väljer fast eller rörlig kostnad kan du känna dig trygg med att det inte tillkommer några oväntade poster på din avverkningsfaktura.

– Du behöver till exempel inte oroa dig för att det ska komma snö, så att du får kostnader för snöröjning, eller för att du ska behöva betala för att återställa vägen ifall den blivit skadad. Allt sådant ingår, säger Tobias.

En annan fördel för dig som skogsägare är att det är SCA som står för de kostnadsökningar som kan uppstå.

– Om vi skriver kontrakt nu men inte utför avverkningen förrän om ett par år så är det SCA som står för risken att det har blivit dyrare med diesel, löner och andra poster, säger Tobias.

Nytt namn tydliggör skillnader

I kontrakten har det tidigare stått ”verklig kostnad” i stället för ”rörlig kostnad”, men nu har det justerats.

– Det finns andra aktörer som använder begreppet verklig kostnad, men där det har en annan innebörd. Med namnbytet vill vi tydliggöra att vi har ett annat upplägg och betona att den allra största delen av kostnaden är bestämd på förhand och enbart två faktorer är rörliga, säger Tobias.

SCA arbetar kontinuerligt för att virkesaffärerna ska kännas ännu mer trygga och förutsägbara. Ett led i det är att använda sig av fasta priser på både massaved och sågtimmer. Redan när du skriver kontrakt vet du den preliminära volymen och vilket pris din ersättning baseras på.

SCA har också tagit bort begreppet vrak på sågtimmer och infört bruttopriser.

– Därmed garanterar vi värdet på ditt virke och tar hela ansvaret så att du får betalt för hela volymen sågtimmer, avslutar Tobias.

Tobias Andersson

Skogsliv på hjul

En bångstyrig björk som föll helt fel.

Det var allt som krävdes för att Joshua Johanssons liv skulle förändras i grunden. Men även om benen inte längre bär kan han fortsätta att njuta av skogen, både i jobbet, på fritiden och som skogsägare.

– Min terränggående rullstol är helt fantastisk. Tack vare den kan jag ta mig ut i skogen och göra i stort sett allt jag gjorde förr, säger Joshua.

Det har gått snart fyra år sedan den där decemberdagen som slutade med iltransport till universitetssjukhuset i Umeå.

– Jag skulle bara hugga en björk på vår tomt för att ta in lite ved, berättar Joshua. Redan innan kände jag en viss olust så det där med magkänsla ska man ta på allvar. Jag tror inte att jag var riktigt mentalt inne på att fälla träd och därför inte hade fullt fokus.

Kronan på den kapade björken fastnade mot ett annat träd, och när Joshua började jobba för att få loss björken föll den plötsligt över honom.

– Ryggen slogs sönder men jag fastnade inte under trädet, vilket nog räddade mitt liv. Jag hade också tur att min sambo Sara var hemma och upptäckte mig rätt omgående.

Kände inte benen

När Joshua vaknade upp på sjukhuset var han nyopererad, med flera skruvar och stag för att stabilisera ryggraden.

– Den första tiden är rätt diffus. Jag minns stunden när trädet föll, men de följande fyra-fem dagarna är helt borta. Huvudet hade fått en rejäl smäll och en lunga kollapsade, men det läkte bra. Ryggmärgen hade däremot slitits av nästan helt och det innebär att jag är förlamad från bröstkorgen och nedåt. Tack vare att jag fortfarande har rörlighet i armarna har jag också armstyrka kvar.

Joshua berättar sakligt om olyckan och konstaterar att han klarat sig bra mentalt sett.

– Jag förstod tidigt att det inte fanns något att göra, i och med att jag inte kände mina ben. Men jag grämer mig inte över vad som hänt. Det är som det är och beslutet att

»»

”Jag vill ha friheten att råda över mig själv och klara mig på egen hand.”

gå ut och avverka var mitt eget. Nu ligger det i mina egna händer att skapa en bra tillvaro. Som person är jag väldigt lösningsorienterad, som tur är.

Mycket att lära

Drygt tre månader efter olyckan skrevs Joshua ut från sjukhuset. Då hade han spenderat mycket tid på rehab i Umeå för att lära sig att hantera vardagen.

– Det var hårdträning och mycket att lära sig! Främst att kunna förflytta mig själv, först bara ett par centimeter i sidled sittandes på sängkanten, och sedan till och från min rullstol. Dessutom fick jag lära mig att sköta mig själv och utföra olika vardagssysslor, säger Joshua och fortsätter:

– Att klara mig själv har varit en viktig drivkraft. Jag vill ha friheten att råda över mig själv och klara mig på egen

JOSHUA JOHANSSON

Ålder: 33 år.

Bor i: Själevad, strax väster om Örnsköldsvik.

Familj: Sambo och två strävåriga vorsteh.

Gör: Skoglig specialist inom traktplaneringsfrågor. Det innebär att jag jobbar väldigt brett med skogliga frågor, skogsskötsel, effektiva arbetssätt och system.

Det bästa med skog: Här finns en otrolig komplexitet och ständigt nya frågor och frågeställningar att hantera. Det gör att olika bakgrunder och intressen kan samlas i skogen. Och vilken arbetsmiljö, det slås jag av varje gång vi har exkursioner i fält.

hand. Sedan har det såklart stor betydelse att jag har en trygg och stabil grund med mycket stöd av min sambo, liksom familj, vänner och arbetskollgor.

Huset hemma i Själevadstrakten har med kommunens hjälp anpassats med diverse hjälpmedel så som ramp vid entrén, höj- och sänkbart kök och en hiss till övervåningen.

Fortsätter jobba med skog

Joshua är jägmästare och arbetar för SCA som skoglig specialist med fokus på traktplanering.

– Jag började arbeta halvtid rätt snabbt. Det var skönt att mentalt få fokusera på något annat och jag ville dessutom komma tillbaka till vardagen och inte bara vara hemma. Att jag har kunnat fortsätta arbeta med skog och det jag är utbildad för har varit väldigt

betydelsefullt. Om jag hade tvingats byta bana vet jag inte hur det hade blivit.

Ut i skogen på egen hand

SCA var snabb med att bistå med en anpassad tjänstebil och hemma finns också en fyrhjuling. Sedan kunde Joshua köpa en eldriven, fyrhjuling terränggrullstol med stöd av SCAs personalstiftelser, och med den kan han ta sig ut i skogen på egen hand både privat och i jobbet.

– I fjol bytte jag ut den till en Exoquad, som är en mycket bättre modell. Den är helt otrolig! Jag tar mig fram i stort sett överallt, även om det inte är så roligt med oröjda skogar, rejäla branter eller extremt stenig terräng. Den nya terränggrullstolen har väldigt bra batteritid, till skillnad mot den förra vars batteri till exempel dog mitt ute på fjället så att min sambo fick rulla ner mig! >>>

Tack vare sin terrängrullstol tar Joshua sig fram i skogen utan större problem.

Att vara ute i skogen är viktigt för Joshua. Förutom att det är en del av arbetet ägnar han sig gärna åt både jakt och fiske. Dessutom är han skogsägare i liten skala och hjälper även till med familjens skog i Jämtland.

– Att vara skogsägare utan ben är inga problem. Tack vare digitala hjälpmedel kan man sköta mycket från datorn och har man möjlighet att skaffa en terrängrullstol så tar man sig ut, säger Joshua.

Göra roliga saker

Han konstaterar att han i stort sett kan göra allt som han tyckte var kul att göra innan olyckan, men att han numera får göra det på lite andra sätt.

– Jag kan inte stå i älven och flugfiska längre, men jag kan fiska från båt. Jag kan också fortsätta jaga älg, men det får främst ske från ett vägpas. Att jaga med bössa från ett terrängfordon är nämligen krångligt och kräver tillstånd. Men jag hoppas kunna ta upp fågeljakten med våra två hundar igen framöver. Fast oavsett vad jag ska göra så krävs det lite mer planering och framförhållning. Det är inte längre att bara sticka ut.

Det Joshua kan sakna mest är rejält kroppsarbete.

– Ja, att verkligen få ta i med hela kroppen! Jag har ett hemmagym men jag är rätt bra på att undvika det, säger

han och ler lite. Jag har testat längdskidåkning och var nära att köra kort-Vasan härom året, men det är lite tungt när man saknar bålstyrka, så jag är glad att det inte blev av. Nu har jag köpt en cykel som cyklas med armarna. Vi får se hur det blir. Jag behöver se till att hålla mig i trim eftersom skadan sliter på kroppen, och jag vill hålla långsiktigt. Men det betyder även att jag måste ta det lugnt ibland.

Leva ett vardagsliv

Våren 2025 deltog Joshua i ett läger för personer med ryggmärgsskador och det var inspirerande.

– Det betydde mycket att träffa andra med liknande skador och se vad de kan göra och få lite tips. Jag är dock ingen som måste ”fånga dagen”, utan min motivation handlar om att jag kan leva mitt vardagsliv, jobba och göra sådant som gör mig glad.

Och vad det gäller vedhugning så avverkar han fortfarande en och annan björk på gården.

– Ja, jag känner inget obehag av det, men jag ett högre säkerhetstänk nu och tar inga risker. Den som tänker ”det kan inte hända mig” bör tänka om. Att fälla träd är farligt och man måste tänka säkerhet hela vägen.

TEXT: MISAN LINDQVIST

FOTO: MICHAEL ENGMAN

Med skogsöga och checklista

– så jobbar en traktplanerare

Vilken naturhänsyn behöver tas och hur bör avverkningslaget köra för att det inte ska bli några skador på marken? Det är några av alla de frågor som SCAs traktplanerare reder ut inför en avverkning.

– Det är ett komplext jobb, men otroligt roligt. När en skogsägare anlitar oss för en avverkning har vi ett stort ansvar att se till att arbetet blir väl utfört, säger Sebastian Lundahl, en av SCAs cirka 130 traktplanerare.

Sebastian körde skogsmaskin i tolv år innan han blev traktplanerare för några år sedan. Det är ett jobb som innebär mängder med avvägningar och beslut. Han behöver ha koll på allt från värdefulla livsmiljöer och arter till basvägar, avlägg och fornlämningar.

– Mitt arbete mynnar ut i ett traktdirektiv till produktionsledaren och avverkningslaget, med tydliga instruktioner om hur avverkningen ska utföras. De får både information via en digital karta, via skriftliga instruktioner och genom snitslar som jag sätter upp i skogen, säger Sebastian.

Markägarens direktiv

Sebastian planerar både avverkningar på SCAs egen mark och avverkningar som SCA ska utföra åt privata skogsägare.

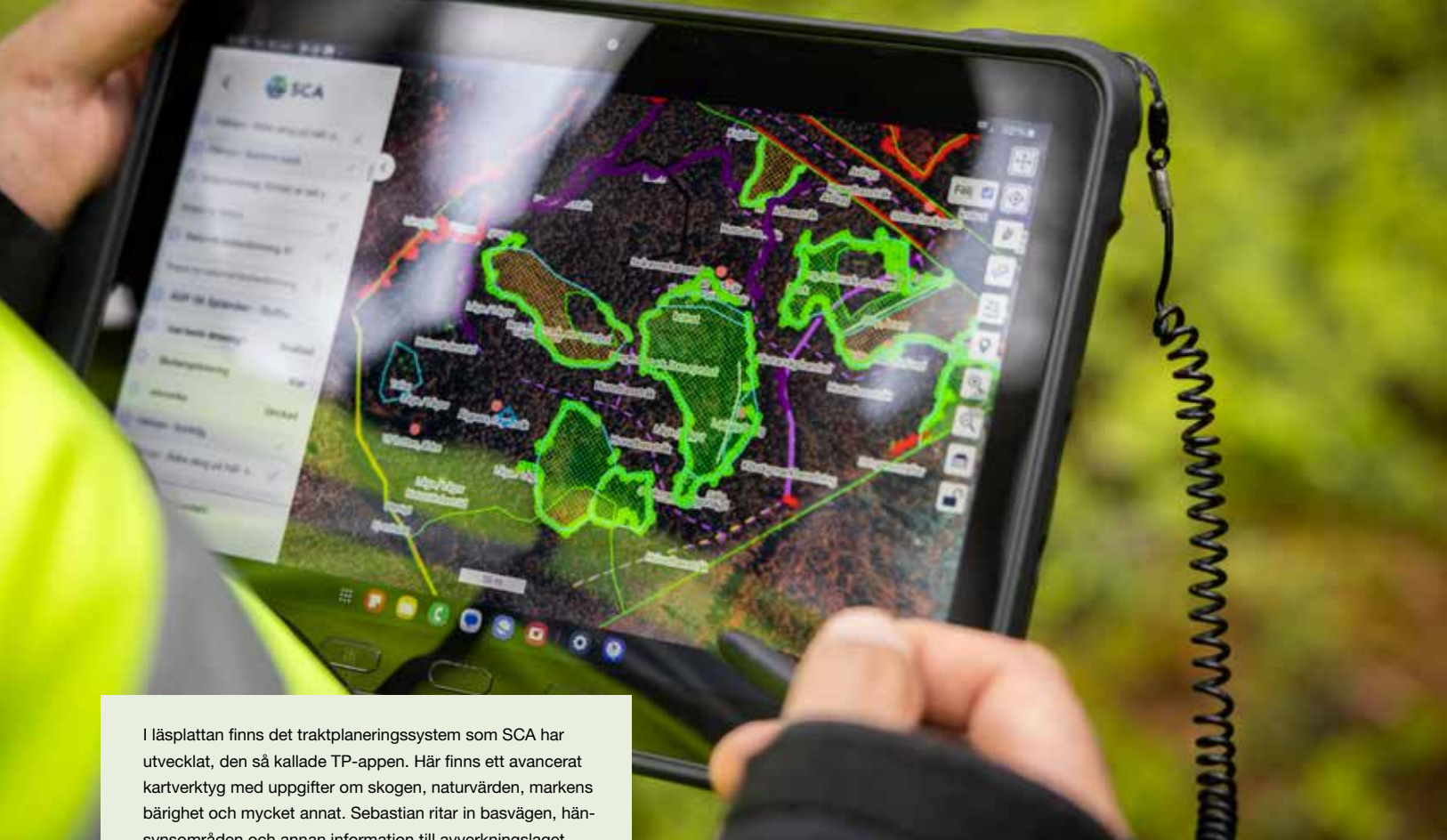
– Det är ett stort ansvar att göra en avverkning på

någon annans mark och kommunikationen mellan mig och virkesköparen är väldigt viktig. Jag behöver veta precis vad markägaren och köparen har kommit överens om. Kanske markägaren vill spara extra mycket lövträd, ett svampställe eller något annat. Sedan har jag även kontakt med produktionsledaren och ibland även med avverkningslaget.

Börjar på kontoret

Traktplaneringen börjar alltid på kontoret. Med hjälp av data från laserskanningar, Skogsstyrelsens karta över forn- och kulturlämningar, Artportalen och andra verktyg går det att få fram mycket information om det aktuella området. Finns det en skogsbruksplan brukar den också ge ett bra underlag.

– De digitala verktygen är till stor hjälp. Redan vid

I läsplattan finns det traktplaneringssystem som SCA har utvecklat, den så kallade TP-appen. Här finns ett avancerat kartverktyg med uppgifter om skogen, naturvärden, markens bärighet och mycket annat. Sebastian ritar in basvägen, hänsynsområden och annan information till avverkningslaget.

datorn kan jag se var det finns branter och raviner, var det är blött och var marken har bättre bärighet. Historiska kartor kan visa om ett område har avverkats tidigare och vad som lämnades då. Sammantaget ger informationen en bra bild av vad jag bör lägga mest fokus på när jag besöker området, säger Sebastian och tillägger:

- Sedan ska man inte underskatta att erfarenhet ger "ett skogsöga" som också är till stor nytta i alla de bedömningar som vi traktplanerare gör.

Tack vare de digitala verktygen kan planerarna göra en hel del av arbetet under vintertid.

- Under vintern brukar jag också göra ett första besök på många av de trakter som jag ska planera. Då tar jag mig runt med snöskor eller skidor och markerar gränser och en del annat som går att se även om det är snö. Sedan återkommer jag under barmarksperioden för att göra klart arbetet.

Bra bärighet för vägarna

En viktig del i traktplaneringen handlar om att undvika körskador vid avverkningen. Här ingår bland annat att ange hur basvägen ska dras, alltså den väg som går mellan avlägget och området som ska avverkas. Där kör skotaren många vändor med tungt lass, så det gäller att se till att vägen går över torr och bärig terräng. Även avlägget behöver placeras på bärig mark för att undvika körskador.

- Om maskinerna behöver passera över vattendrag planerar jag för det också. Det är viktigt att både skydda

”Det finns olika checklistor beroende på vilken typ av skog det rör sig om.”

själva vattendraget och marken intill.

I traktdirektivet ska Sebastian även ange om det finns svåravverkade områden och hur de i så fall ska hanteras. Det kan röra sig om branter, steniga delar eller blöta områden.

- Det gäller att se till att avverkningslaget kan arbeta på ett effektivt och säkert sätt. De ska till exempel inte köra där det är alltför brant eller för nära en elledning.

Forn- och kulturlämningar, som kolbottnar och fångstgropar, ska alltid markeras så att de inte riskerar att bli sönderkörda av maskinerna.

- Lämningarna är minnen från förr och viktiga att bevara, konstaterar Sebastian.

Viktiga livsmiljöer

En stor del av tiden på plats i skogen ägnar Sebastian åt att bedöma naturvärden och planera för vilken naturhänsyn som ska lämnas.

- Till viss del letar jag efter specifika arter, men främst

handlar det om att titta efter livsmiljöer och strukturer som många arter är beroende av. Det gäller bland annat död ved, gamla träd och grova lövträd.

Sebastian bär med sig en läsplatta med SCAs traktplaneringsapp och i den markerar han vilka hänsynsområden som ska sparas, till exempel surdråg, hållmarker och raviner. Under avverkningen avgör sedan avverkningslaget vilken detaljhänsyn som ska tas, till exempel vilka trädgrupper som ska lämnas kvar.

Checklista för naturvärden

När Sebastian har fått en bra överblick av hela trakten gör han en samlad bedömning av naturvärdena med hjälp av en checklista.

– Det finns olika checklistor beroende på vilken typ av skog det rör sig om, eftersom naturvärdena skiljer sig åt mellan exempelvis en tallskog och en bäck- och sumpskog, förklarar Sebastian. Jag anger till exempel förekomsten av gamla träd, brandstubbar och död ved.

När han har fyllt i alla kriterier får han fram en poängsumma som ger en god vägledning i hur höga naturvärden det finns i det aktuella området.

– Det är ett värdefullt stöd, eftersom det kan vara komplicerat att bedöma naturvärden och vilken hänsyn som bör tas. Med checklistan som hjälp slutför jag sedan traktplaneringen.

Komplexa bedömningar

Att det löpande kommer nya domstolsfall och ny praxis kring artskydd gör arbetet ännu mer komplext. SCAs traktplanerare får kontinuerlig utbildning och gör också årliga kalibreringsövningar tillsammans för att stämma av att de gör korrekta och likvärdiga bedömningar.

– De senaste åren har det hänt mycket kring artskydd

Border collien Simba älskar att följa med husse på jobbet.

och som traktplanerare krävs det att jag håller mig uppdaterad. Det är många svåra bedömningar, men det gör samtidigt att jobbet blir utmanande och spännande, säger Sebastian.

I särskilt komplicerade ärenden kan traktplanerarna också ta hjälp av SCAs olika specialister inom artskydd och naturvård.

– Det är en extra trygghet. Att vi gör traktplaneringar och avverkningsanmälningar som är väl underbyggda och har en väl avvägd naturhänsyn innebär att sannolikheten minskar för att Skogsstyrelsen ska säga nej till avverkningen eller begära in kompletteringar som gör att ärendet drar ut på tiden.

Planerar för återväxt

I samband med en föryngringsavverkning är det också dags att planera för nästa generation skog. Om en skogsägare har beställt SCAs tjänst "Ny skog med föryngringsgaranti" är det traktplanerarens uppgift att sköta även den planeringen.

– Vi planerar utifrån att tillväxten ska bli så hög som möjligt och anger markberedningsform, planttyp och trädslag. En föryngringsavverkning innebär att skogens kretslopp börjar om och vi ser till att den nya skogen får de allra bästa förutsättningarna, avslutar Sebastian.

TEXT: KERSTIN OLOFSSON FOTO: MICHAEL ENGMAN

Traktplaneraren har bland annat i uppdrag att planera basvägen så att den går över torr och bärig mark. Här är ett exempel där det finns spår av en gammal väg från en tidigare avverkning och där det är lämpligt att använda samma vägsträckning igen.

Följ med Sebastian ut i skogen. >>>

**Bra planering
kombinerar hänsyn
med virkesuttag**

I områden med mycket naturvärden ställs särskilda krav på traktplaneringen. Din Skog följde med Sebastian Lundahl till ett SCA-bestånd i närheten av Bräcke.

– Här ska vi lämna mycket hänsyn och kommer också att göra en fröträdsställning där tallarna får stå kvar för evigt. Samtidigt kan vi också ta ut en hel del virke, säger Sebastian.

Trakten består till största delen av avverkningsmogen tallskog. Området blev hårt plockhugget i början av 1900-talet i samband med kolning, men det har alltid funnits träd kvar.

– Skogen har aldrig varit helt avverkad och det kommer den inte att bli nu heller. Vi väljer att göra en fröträds-

ställning där vi lämnar 40 tallar per hektar över hela området. Det finns också olika naturvärden som vi ska skydda, antingen genom att lämna hänsynsområden eller genom så kallad detaljhänsyn, säger Sebastian.

Fröträden kommer aldrig att avverkas, utan får stå kvar för evigt.

– Det gynnar naturvärden kopplat till tall, förklarar Sebastian.

Inom trakten finns också en nästan lodrät bergssida, hållmarker, gamla träd och ett så kallat lok med stillastående vatten. Dessutom finns det gott om död ved.

– I det här området fick jag tänka till lite extra, men det gillar jag. Genom en god planering kan vi bevara naturvärdena och samtidigt ta ut en hel del virke.

FOTO: MICHAEL ENGMAN

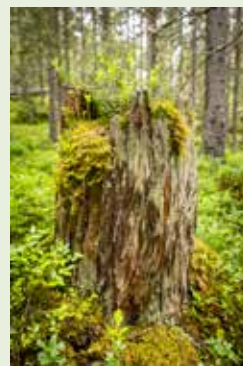

Bränd ved är värdefull. Branden har gjort att veden har blivit impregnerad, vilket innebär att den är motståndskraftig mot röta och därmed kan finnas kvar länge. Det finns också vissa arter som endast lever på kolad ved.

Viktig ved under mossor och ris

Dold under mossor och ris ligger en gammal trädstam, en så kallad låga. Sebastian snitslar några träd intill för att visa maskinförarna att de ska skapa hänsynsstubbar. Det är stubbar som är drygt en meter höga och signalerar till markberedningsförarna att de inte ska köra där.

– Död ved är den största bristvaran i dagens skogar. Det fanns mycket mer död ved när skogsbränder präglade skogen och många arter är därför anpassade till det. Det är viktigt att skydda den döda ved som finns och en sådan här gammal låga är särskilt betydelsefull.

Gamla stubbar är ett annat exempel på död ved som är viktigt att bevara.

Fuktiga lodytor gynnar mossor

Lodytor är berg- eller klippsidor som är nästan lodräta och här anpassas naturhänsynen efter väderstrecket. Om lodytorna ligger i nordliga eller östliga lägen är de ofta fuktiga även under varma sommardagar och de utgör därför en viktig livsmiljö för arter som är känsliga för uttorkning, bland annat olika mossor. Ligger lodytorna däremot åt söder eller väster är de värdefulla för arter som gillar sol och värme.

Den här lodytan ligger åt öster, så här noterar Sebastian att det ska sparas en kanzon för att behålla skuggan och det fuktiga klimatet.

Lunglav trivs på gammal säl

En äldre säl har knäckts, men skjuter fortfarande nya skott. På sälgen växer lunglav som är en uttorkningskänslig art och klassad som nära hotad i den svenska rödlistan. Lunglav är grågrön vid torrt väder, men växlar till en frodig grönfärg när det är fuktigt. Sebastian markerar att sälgen, inklusive den liggande delen, ska sparas.

200-årig tall med skorp bark

Skorpbarken på den här tallen avslöjar att den är rejält gammal, men det är inte alltid så lätt att avgöra åldern på en tall.

– På granar syns det ganska tydligt när de blir gamla. En tall kan däremot se likadan ut, oavsett om den är 100 eller 250 år gammal, beroende på var den växer. När jag är på en trakt tar jag ofta borrprov på några tallar för att räkna årsringarna och lära mig hur tallar i en viss ålder ser ut i just det beståndet, säger Sebastian.

Den här tallen visade sig vara närmare 200 år. I området finns det flera tallar i den åldern och de får givetvis stå kvar som naturvärdes-träd. Naturvärden som är knutna till tall är ofta beroende av ljus och värme, så de gynnas av att en del träd runt omkring tas ned.

Värdefullt vatten och solbelyst hållmark

Ett vackert stillastående vatten, ett så kallat lok, utgör en värdefull mikrobiotop i skogen. Det gynnar bland annat groddjur, fåglar och vattenlevande insekter. Sebastian markerar att det ska sparas en orörd kantzon runt hela loket.

– Kantzonen skapar skugga och gör att det faller ner löv, barr och kvistar i loket. Själva kantzonen i sig är också en viktig biotop, med en rik flora och fauna, säger Sebastian.

På ena sidan om loket finns ett hållmarksområde, bara en liten bit bort. Det området sparas också och vävs ihop med kantzonen runt loket, vilket innebär att det blir en extra bred kantzon här.

Hållmarker är viktiga för djur och växter som gynnas av en solbelyst miljö. Här växer det dessutom gott om marklavar.

Välj nivå på din hänsyn

Skogsägare som anlitar SCA för en föryngringsavverkning eller gallring kan välja nivå på den naturhänsyn som ska tas.

Med skogsvårdslagens nivå uppfyller du alla lagkrav, men väljer du SCA-nivån går du ett steg längre.

Det är främst i detaljhänsynen det finns skillnader mellan de båda nivåerna. Med SCA-nivån lämnar vi till exempel mer död ved och skapar högstubbar för att bidra med färsk död ved. Vid gallring lämnar vi dessutom en högre andel lövträd och vid föryngringsavverkning lämnas också små trädgrupper för att minska intrycket av stora kala ytor och skapa variation i det framtida beståndet.

Har du vägarna förbi Backe i nordöstra Jämtland? Missa då inte att besöka de två jättetallarna som växer på SCA-mark och som troligen började gro redan på Gustav Vasas tid – eller till och med ännu tidigare. Sven Elfving och Hans Bagge har länge fascinerats av tallarna och hoppas att fler ska upptäcka dem.

Hans Bagge
och Sven Elfving.

Vasatallarna i Backe

Det är två mycket imponerande tallar som sträcker ut sig både på bredden och höjden i den betydligt yngre och relativt nygallrade SCA-skogen i Gammflon strax utanför Backe. Den tall som står närmast skogsbilvägen är 2,95 meter i omkrets och drygt 21 meter hög. Den andra, ännu ståtligare, tallen mäter 3,2 meter i omkrets och är över 28 meter hög. Den står 100 meter från vägen och nås via en lättvandrad stig.

Exakt hur gamla tallarna är har man inte kunnat fastslå. Det beror främst på att man inte har fått tag i en tillräckligt lång trädborr. Sedan är det stor sannolikhet att träden är rötade inuti, och då går det inte att räkna årsringarna.

– Det är sagt att tallarna härstammar från 1500-talet när Gustav Vasa var kung. Men sedan var det en skogskunnig man här som sa att de är minst 200 år äldre. Hur som helst är träden väldigt gamla, berättar Sven Elfving.

Roligt utflyktsmål

Sven och hans kompis Hans Bagge känner området väl och har haft koll på tallarna under många år. De är mycket måna om att de ska finnas kvar.

– Sådana här jätteträd är ju rätt spännande och de här två träden är lätta att ta sig till, så det är ett roligt utflyktsmål. Dessutom finns det flera fina vandringsleder i närheten, säger Hans.

Tallarna växer i en så kallad sandtallskog, vars magra och torra mark passar utmärkt både för tallar och en rad ovanliga marksvampar. Området har brukats länge och är även präglad av både renbete och skogsbränder.

– En av tallarna har brunnit minst tre gånger, berättar Sven.

Skyddade naturvärdesträd

Cathrine Jonsson är SCAs skötselansvarige i området och hon har haft mycket kontakt med Sven under åren.

– Tallarna är klassade som naturvärdesträd, vilket betyder att de är skyddade och ska stå kvar oavsett vad som görs i området. I den här typen av skog är det viktigt att röja bort lövträd och sly i de fall de lyckas etablera sig, för att se till att tallskogen får mycket sol och ljus, säger Cathrine.

SCA har givit ekonomiskt stöd till Sven och Hans samt utvecklingsgruppen Fjällsjö Framtid. På så vis har de kunnat ordna med ett fikabord och en informationstavla intill den största tallen.

– Vi har en jättefin gästbok också. Den visar att tallarna är välbesökta, både av folk i närområdet och från andra delar av Sverige. Vi har även haft besök från Chile. Fåglar verkar också gilla tallarna. I fjol hittade jag ett rödhakebo med ägg i en öppning i stammen på den tall som växer vid vägen, berättar Hans.

TEXT: MISAN LINDQVIST FOTO: MICHAEL ENGMAN

Fler jättetallar

På tallar.se kan du hitta information om andra jättetallar och andra maffiga trädslag.

Hitta hit:

Kordinater är
SWEREF99TM,
7077675X572040

FOTO: TOMMIE SVANSTRÖM OHLSON

”Skogsrådet” är ett av Arknats tre vindsydd längs Solanderleden i Norrbottens kustlandskap.

Vindsydd med *WOW*-faktor

Längs Solanderleden i Norrbotten kan besökare njuta av tre fantastiska vindsydd av trä. Bakom skapelserna står Arknat, en internationell arkitekturfestival. SCA Wood var en av sponsorerna och bistod med SCA Smart-Timber-produkter till byggena.

Arknat startade 2017 och förenar arkitektur, natur och samhällsutveckling. Studenter från arkitekt- och ingenjörsutbildningar i Europa får designa och bygga unika vindsydd.

2026 års festival resulterade i tre unika träskapelser. Vindsyddet ”Två” finns på Långberget Alvik i Luleå, ”Skogsrådet” står vid Fluggtjärnen i Rosfors ekopark och ”45 grader” hittar man på Högberget i Jävre. Vindsydderna är utformade för att fungera som rastplatser, mötespunkter och arkitektoniska upplevelser och det går även att övernatta i dem.

Läs mer på www.solanderleden.se under Upplevelser.

Contorta tar plats bredvid gran och furu

Branschorganisationen Svenskt Trä inkluderar contorta som ett tredje träslag, vid sidan av gran och furu.

– Vi behöver mer förnybar råvara, så contortan är ett värdefullt tillskott, säger Mathias Fridholm, senior rådgivare på Svenskt Trä.

Det statliga forskningsinstitutet RISE har genomfört omfattande tester och klassificeringar av contortavirke, vilket innebär att det finns goda kunskaper om träslagets egenskaper. Svenskt Trä, som har till uppgift att sprida kunskap om träprodukter och träbyggande, presenterar nu de data som har tagits fram så att det blir enkelt för byggbranschen att jämföra contorta med de andra träslagen. Contorta

Här har contortavirke använts som trall.

FOTO: AMANDA SJÖKVIST

lyfts bland annat in i standardsortimentet i Svenskt Träs produktkatalog, www.traprodukter.se.

– Att contortans egenskaper redovisas tydligt gör det mycket enklare att se vilken

potential träslaget har. Det bidrar också till att virket kan användas till så högkvalitativa produkter som möjligt, vilket innebär att träråvaran från Sveriges skogar används på bästa sätt, säger Mathias.

Sveriges förslag på naturrestaureringsplan till EU

I början av september lämnade Tidö-regeringen in ett utkast på Sveriges naturrestaureringsplan till EU-kommissionen. Naturrestaureringsförordningen är en bindande EU-lag som kräver att medlemsländerna ska återställa skadade ekosystem och öka den biologiska mångfalden.

Sveriges planutkast omfattar 39 åtgärds paket som visar vad som behöver göras för att nå målen. I mars 2027 ska EU återkomma med synpunkter på utkastet.

– Det blir vår nya regering som får fatta beslut om den slutgiltiga planen och det gäller att de kan hitta en balans mellan skogens olika värden. Det är viktigt att förbättra förutsättningarna för den biologiska mångfalden, samtidigt som vi mer än någonsin behöver tillgång till förnybar råvara från skogen, säger Jonas Mårtensson, affärsområdeschef för SCA Skog, och fortsätter:

– Hur Sverige väljer att implementera naturrestaureringsförordningen kommer att få stor påverkan både på Sveriges ekonomi och på skogsnäringsens konkurrenskraft under lång tid framöver.

Nya ansikten

Jenny Forsberg,
gruppchef virkesköp

Bor i: Sundsvall.

Familj: Sambo och en son. Inga djur för tillfället, vilket är ovanligt då jag i stort sett hela livet alltid haft något/några djur.

Det inspirerar mig i jobbet: Ett gott samarbete, att nå satta mål och att arbeta proaktivt.

Om jag bara får äta en maträtt resten av livet: Jag är allätare, men om jag måste välja en maträtt så får det bli Biff Rydberg.

Det får mig att skratta: Utomhusaktiviteter som inkluderar fart.

Om jag fick resa i tiden reser jag till: Tidigt 1990-tal. Den epoken var verkligen en rolig period i livet. Jag hade prioriterat att resa ännu mer och musiken på den tiden var verkligen grymt bra.

Finns alltid i resväskan: Många par skor.

Livsmotto: Ta vara på dagen och skapa fina minnen.

Johan Badman,
virkesköpare i Ånge östra

Bor i: Ovensjö, Ånge.

Familj: Sambo och en dotter.

Mitt tips till skogsägare: Var aktiv i din skog, ut och kika hur behovet ser ut.

Så håller jag mig i form: Äter sunt och rör på mig.

Superkraft som skulle göra min vardag mer praktisk: Att vara mig själv är en superkraft i sig.

Detta finns alltid i mitt kylskåp: Hemägg och mjölk.

Jag drömmer om: Att åka tillbaka till Edmonton, Alberta, Kanada och uppleva ishockeyn.

Person jag beundrar: Connor McDavid, en kanadensisk hockeyspelare.

Ansvarig utgivare:
Jonas Mårtensson
Redaktion:
Misan Lindqvist, SCA Skog,
Kerstin Olofsson Kommunikation
Formgivare: Matsson R & I
Omslaget: Leif Johansson
Foto: Olle Melkerhed

Tryck:
Stibo Complete
Upplaga:
42 000 ex
Adress:
SCA Skog AB,
851 88 Sundsvall
Tel:
060-19 30 00
sca.com/skog

Din Skog distribueras till skogsägare med skog i de fem nordligaste länen.

SCA värnar om den personliga integriteten och du kan läsa mer om hur vi hanterar dina personuppgifter på www.sca.com/gdpr

Om du inte längre vill ha Din Skog kontakta misan.lindqvist@sca.com eller tel 060-19 31 16 så avslutar vi omgående hanteringen av dina uppgifter kopplad till denna prenumeration. Samma kontakt gäller om du vill prenumerera eller ändra din adress.

Citera oss gärna, men ange källan.

I nya Skogsvinge får den som har en skogsbruksplan hos SCA tillgång till ännu mer detaljerad skoglig information, både i text och direkt i kartan.

Ny version av Skogsvinge på gång

Vi utvecklar SCAs digitala tjänst skogsvinge.se för att det ska bli ännu enklare för dig som skogsägare att följa dina affärer med SCA och ta del av din skogsbruksplan. Redan nu går det att prova vår testversion.

Testversionen av nya Skogsvinge har varit i gång sedan i somras och omfattar både utökad funktionalitet och bättre design.

För att komma åt den loggar du in som vanligt via skogsvinge.se och där kan du välja att gå vidare till testversionen.

– Vi har lagt stor tonvikt på skogsbruksplanen. Om du har en skogsbruksplan hos SCA får du nu tillgång till ännu mer detaljerad skoglig information, både i text och direkt i Skogsvinges karta. Målet är att du ska få en ännu tydligare överblick över din fastighet och dina möjligheter, säger William Svederberg, verksamhetsutvecklare vid SCA, och fortsätter:

– Det verkar som att användare som har provat tjänsten föredrar att visa sin skogsbruksplan i den nya lösningen.

Lätt att se

Nya skogsvinge.se gör det enklare att använda kartan och att filtrera och söka fram avdelningar och åtgärder.

– Söker du till exempel på avverkningsåtgärder är det bara de som visas, både i en lista och i kartan. Tack vare den nya

designen i kartan blir det även lätt att se var det finns behov av åtgärder och när de bör utföras.

Kartans utseende och innehåll förändras utifrån filtreringen, vilket gör att informationen blir mer överskådlig.

– Tittar du exempelvis på åldersklassfördelningen färgläggs kartan för att visa åldersklass per avdelning, säger William och tillägger:

– Oavsett om man väljer listvy eller kartvy får man snabbt en bra överblick över sitt skogsinnehav.

Viktigt med dina synpunkter

SCA tar gärna emot synpunkter på hur du upplever design och funktionalitet i testversionen.

– Det är viktig information för vårt fortsatta utvecklingsarbete, betonar William. Nya skogsvinge.se kommer att lanseras under hösten och därefter påbörjar vi arbetet med att lägga till ny funktionalitet. Vi vet till exempel att många Skogsvinge-användare vill kunna uppdatera uppgifter i planen på egen hand.